

Trump vô cùng lo ngại rằng công nghệ mới của Trung Quốc sẽ làm nền kinh tế Mỹ sụp đổ

Bởi Frank , 27 Tháng 9 2026

Trump vô cùng lo ngại rằng công nghệ mới của Trung Quốc sẽ làm nền kinh tế Mỹ sụp đổ

Bởi Frank Dumon

Cuộc gặp giữa Donald Trump và Tập Cận Bình tại Washington phơi bày một nghịch lý kỳ lạ: Hoa Kỳ ngày càng xem Trung Quốc là đối thủ chiến lược quan trọng nhất của mình, nhưng đồng thời lại phụ thuộc phần lớn vào chính Trung Quốc về mặt công nghệ, sản xuất công nghiệp và các nguyên liệu thô trọng yếu. Thông điệp áp đảo là: Trung Quốc nắm giữ các quân bài chủ chốt. Từ thương mại đến đất hiếm, công nghệ, trí tuệ nhân tạo (AI), v.v. KJ Noh, một nhà báo độc lập chuyên về địa chính trị khu vực Châu Á - Thái Bình Dương, nhận xét rằng có những lo ngại ngày càng tăng về việc Hoa Kỳ có thể leo thang đến mức sử dụng vũ khí hạt nhân chiến thuật, khi họ thua trong cuộc chiến tranh xâm lược chống lại Iran và thất bại trong việc kiểm chế Trung Quốc.

Một hội nghị thượng đỉnh gồm những lời lẽ thân thiện và tín hiệu mâu thuẫn

Thoạt nhìn, thông điệp từ hội nghị thượng đỉnh Trump - Tập mang tính hòa giải. Trong bữa quốc yến và các cuộc gặp chính thức, những lời nói về hòa bình, sự hài hòa, hợp tác và lợi ích song phương đã được đưa ra. Theo phân tích của KJ Noh, Tổng thống Trump nhấn mạnh tầm quan trọng của mối quan hệ ổn định với Bắc Kinh. Nhưng đằng sau ngôn ngữ ngoại giao đó, Noh nhìn thấy một thực tế hoàn toàn khác. Theo ông, phần lớn tầng lớp tinh hoa Mỹ tiếp tục coi Trung Quốc là mối đe dọa chiến lược lớn nhất đối với Hoa Kỳ. Theo phân tích này, chính phủ Mỹ muốn ngăn chặn Trung Quốc tiếp tục mở rộng lợi thế công nghệ, công nghiệp và kinh tế của mình.

Điều này tạo ra một sự mâu thuẫn cơ bản. Washington muốn kìm hãm Trung Quốc, nhưng đồng thời không thể dễ dàng thay thế họ. Nền kinh tế Mỹ gắn kết sâu sắc với các chuỗi sản xuất của Trung Quốc. Sự phụ thuộc đó áp dụng cho hàng hóa công nghiệp, linh kiện điện tử và đặc biệt là một loạt các khoáng sản trọng yếu và đất hiếm. Do đó, hội nghị thượng đỉnh giữa Trump và Tập không chỉ nên được xem là một sự kiện ngoại giao. Nó còn có thể được coi là biểu hiện của một vấn đề lớn hơn nhiều: Hoa Kỳ muốn có sự độc lập chiến lược khỏi Trung Quốc, nhưng chưa có cơ sở hạ tầng công nghiệp để nhanh chóng hiện thực hóa sự độc lập đó.

Thương trường mới: Trí tuệ nhân tạo

Một phần quan trọng trong cuộc cạnh tranh Mỹ - Trung là trí tuệ nhân tạo. Theo bản ghi chép, điều này cũng trở nên rõ ràng trong bữa quốc yến, nơi ngoài ông Trump và ông Tập, còn có sự hiện diện của một số lãnh đạo từ ngành công nghệ Mỹ. Các tên tuổi minh họa tầm quan trọng của AI đối với Washington hiện nay: Nvidia, AMD, Apple, Microsoft, Google, OpenAI và SpaceX đều có mặt. Do đó, AI không còn thuần túy là một sự phát triển công nghệ nữa. Nó đã trở thành một phần trong cuộc đấu tranh quyền lực kinh tế và chiến lược giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc.

Theo Noh, Washington đã đặt phần lớn chiến lược kinh tế tương lai của mình vào AI. Ý tưởng đằng sau điều này là trí tuệ nhân tạo không chỉ tạo ra một lĩnh vực mới, mà còn có thể thay đổi triệt để các lĩnh vực khác. AI có thể nâng cao năng suất, tăng tốc nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ mới và cho phép các ứng dụng quân sự. Theo quan điểm đó, AI trở thành một dạng “killer app” chiến lược: một công nghệ có thể mang lại cho Hoa Kỳ lợi thế lâu dài.

Nhưng chính tại đây, một vấn đề phát sinh. Theo Noh, Trung Quốc đang tiến bộ nhanh hơn nhiều so với kỳ vọng của nhiều nhà hoạch định chính sách Mỹ. Trung Quốc sở hữu năng lực công nghiệp khổng lồ, khối lượng sức mạnh tính toán lớn và thị

trường nội địa rộng lớn, nơi công nghệ mới có thể được ứng dụng nhanh chóng. Bên cạnh đó, có một sự khác biệt cơ bản về cách tiếp cận. Trong những năm gần đây, Washington đã cố gắng bao vây một số công nghệ tiên tiến và chất bán dẫn, đồng thời hạn chế quyền tiếp cận của Trung Quốc đối với các con chip tối tân nhất. Ngược lại, Bắc Kinh đang cố gắng ngày càng phát triển công nghệ của riêng mình và hơn nữa còn thúc đẩy các hệ thống AI mã nguồn mở.

Theo Noh, điểm sau tạo ra một thách thức đặc biệt lớn đối với các công ty công nghệ Mỹ. Rốt cuộc, một mô hình thương mại dựa trên các hệ thống đắt đỏ, khép kín phải cạnh tranh với các mô hình rẻ hơn nhiều hoặc thậm chí có sẵn miễn phí.

Bong bóng AI

Đồng thời, mối lo ngại đang gia tăng tại Hoa Kỳ về mức định giá khổng lồ của các công ty công nghệ gắn liền với trí tuệ nhân tạo. Sự bùng nổ AI hiện tại đã thu hút hàng tỷ đô la đầu tư. Các công ty công nghệ lớn đang đầu tư những khoản tiền khổng lồ vào trung tâm dữ liệu, chip, nguồn điện và cơ sở hạ tầng AI mới. Một phần lớn giá trị thị trường đang tăng lên của ngành công nghệ Mỹ gắn liền với kỳ vọng rằng AI sẽ tạo ra lợi Nhuận kinh tế tương lai khổng lồ.

Nhưng chính vì điều này mà rủi ro phát sinh. Nếu lợi nhuận kinh tế kỳ vọng không đạt như mong đợi, một đợt điều chỉnh trên thị trường tài chính có thể gây ra hậu quả vượt xa ngành công nghệ. Theo Noh, vì lý do này, AI không chỉ được coi là một sự phát triển công nghệ, mà còn là một trụ cột quan trọng của nền kinh tế Mỹ. Điều đó làm cho vấn đề của Mỹ càng trở nên lớn hơn. Lời chỉ trích của ông đi xa hơn. Ông cho rằng một số công ty công nghệ Mỹ đang sử dụng mối đe dọa về trí tuệ nhân tạo tổng quát trong tương lai — AGI — để biện minh cho việc kiểm soát chặt chẽ hơn đối với sự phát triển của AI. Theo ông, có một xung đột lợi ích ở đây: chính những công ty cảnh báo về sự nguy hiểm của AI lại đồng thời yêu cầu chính phủ trao cho họ vai trò lớn trong việc giám sát công nghệ đó.

Mô hình Trung Quốc

Theo Noh, sự khác biệt giữa Washington và Bắc Kinh không chỉ nằm ở công nghệ, mà còn ở cách công nghệ được tổ chức về mặt kinh tế. Ông mô tả cách tiếp cận của Mỹ tập trung mạnh vào quyền sở hữu trí tuệ, kiểm soát thương mại và bảo vệ lợi thế công nghệ. Ngược lại, Trung Quốc cố gắng đối xử với AI nhiều hơn như một cơ sở hạ tầng chung, tương tự như điện: một nguồn năng lượng sản xuất cần phải có sẵn càng rộng càng tốt.

Một phần quan trọng trong chiến lược này của Trung Quốc là việc sử dụng các mô hình mã nguồn mở. Trong những năm gần đây, các công ty Trung Quốc đã phát triển một số mô hình AI được cung cấp trên quy mô quốc tế và có thể được các nhà nghiên cứu và doanh nghiệp tùy chỉnh thêm. Đối với các công ty Mỹ, điều này tạo ra một tình huống khó khăn. Khi AI chất lượng cao ngày càng trở nên rẻ hơn và tự do hơn, việc biện minh cho các biên lợi nhuận khổng lồ dựa trên các mô hình khép kín sẽ trở nên khó khăn hơn. Bằng cách đó, cuộc cạnh tranh công nghệ chạm đến một câu hỏi cơ bản hơn nhiều: cuối cùng ai là người quyết định ai có quyền tiếp cận công nghệ thúc đẩy nền kinh tế thế kỷ XXI?

Vị thế dễ bị tổn thương của Hoa Kỳ

Sự đối lập giữa Washington và Bắc Kinh càng trở nên rõ ràng hơn khi nhìn vào đất hiếm. Đất hiếm không nhất thiết phải hiếm theo nghĩa địa chất. Vấn đề cốt lõi là chúng nằm rải rác và khó khai thác cũng như xử lý về mặt kinh tế. Quá trình chế biến thành vật liệu và nam châm hữu ích đòi hỏi kiến thức công nghiệp chuyên môn, cơ sở hạ tầng và đầu tư lớn.

Trung Quốc đã tạo dựng được vị thế thống trị trong lĩnh vực này. Điều này ảnh hưởng đến hầu hết mọi ngành công nghiệp hiện đại. Đất hiếm và nam châm vĩnh cửu được sử dụng trong điện tử, động cơ điện, tuabin gió, hệ thống quốc phòng và vô số ứng dụng khác. Một lần nữa, nghịch lý tương tự lại xuất hiện ở đây. Washington muốn giảm sự phụ thuộc vào Trung Quốc, nhưng việc xây dựng một chuỗi sản xuất thay thế hoàn chỉnh mất rất nhiều thời gian.

Rốt cuộc, chỉ khai thác mỏ là chưa đủ. Cần có các nhà máy lọc dầu, cơ sở hóa chất, năng lực chế biến, công nhân chuyên môn và nhà sản xuất. Hơn nữa, toàn bộ chuỗi cung ứng phải được xây dựng lại. Theo Noh, điều đó có thể mất nhiều năm hoặc thậm chí hàng thập kỷ. Đó là lý do tại sao mối quan hệ giữa Washington và Bắc Kinh giống như một cuộc ly hôn mà cả hai bên không còn tin tưởng lẫn nhau, nhưng vẫn gắn kết sâu sắc về mặt kinh tế. Mối quan hệ chính trị ngày càng trở nên thù địch, trong khi thực tế kinh tế buộc họ phải hợp tác.

Đài Loan là trọng điểm chiến lược

Bên cạnh công nghệ và nguyên liệu thô, Đài Loan vẫn là một trong những bộ phận nguy hiểm nhất trong mối quan hệ Mỹ - Trung. Theo bản ghi chép, trong cuộc gặp với ông Trump, Tập Cận Bình đã thúc giục Washington phản đối sự độc lập của Đài Loan và ngừng vũ trang cho Đài Loan. Đối với Bắc Kinh, Đài Loan không phải là vấn đề địa chính trị thông thường. Chính quyền Trung Quốc coi hòn đảo này là một phần của Trung Quốc và vấn đề này gắn liền trực tiếp với chủ quyền của Trung Quốc.

Đối với Washington, Đài Loan đồng thời trở thành một phần quan trọng trong chiến lược của họ tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Việc Mỹ giao vũ khí cho Đài Loan chính thức được Washington biện minh chủ yếu như một phần của sự răn đe và an ninh khu vực. Chính tại đây, các diễn giải chiến lược khác nhau hoàn toàn phân kỳ. Những gì Washington mô tả là sự răn đe, Bắc Kinh có thể diễn giải là sự chuẩn bị cho một cuộc xung đột quân sự. Do đó, theo Noh, Đài Loan tạo thành một điểm bùng phát tiềm năng có thể gây ra một cuộc xung đột lớn hơn nhiều.

Di sản của Air-Sea Battle (Trận chiến Không - Hải)

Noh cũng đề cập đến học thuyết quân sự của Mỹ được gọi là *Air-Sea Battle*. Chiến lược này ra đời khoảng năm 2009 để đáp lại năng lực quân sự ngày càng tăng của Trung Quốc. Cốt lõi của học thuyết là khả năng tấn công các hệ thống quân sự của kẻ thù ở khoảng cách xa trong khi đồng thời bảo vệ lực lượng của chính mình khỏi các cuộc tấn công. Một chiến lược như vậy đòi hỏi năng lực rất cao về vũ khí chính xác, cảm biến, hệ thống thông tin liên lạc và điều hướng.

Theo Noh, chính tại đây tồn tại một vấn đề lớn. Một cuộc chiến chống lại Trung Quốc sẽ đòi hỏi một lượng đạn dược thông thường khổng lồ. Kho dự trữ của Mỹ không phải là vô tận. Điều này một lần nữa đưa cuộc thảo luận trở lại với các loại đất hiếm đã đề cập trước đó. Vũ khí chính xác, cảm biến và hệ thống điện tử hiện đại phụ thuộc vào các chuỗi sản xuất công nghiệp phức tạp. Do đó, cuộc cạnh tranh chiến lược với Trung Quốc không chỉ là một cuộc thi quân sự độc quyền. Đồng thời, đó là một cuộc cạnh tranh về nhà máy, nguyên liệu thô, chip, năng lượng, hậu cần và năng lực công nghiệp.

Rủi ro hạt nhân

Một trong những đoạn đáng lo ngại nhất trong cuộc phỏng vấn liên quan đến vũ khí hạt nhân. Noh bày tỏ nỗi sợ hãi rằng một quốc gia cảm thấy bản thân không đủ mạnh về mặt quy ước cuối cùng có thể cân nhắc sử dụng vũ khí hạt nhân chiến thuật để ảnh hưởng đến một cuộc xung đột quân sự. Ông đề cập đến các cuộc thảo luận của Mỹ về việc sử dụng vũ khí hạt nhân chiến thuật và các tuyên bố của [Elbridge Colby](#) về vai trò của vũ khí hạt nhân trong chiến lược của Mỹ.

Điều quan trọng là phải phân biệt giữa các cuộc thảo luận chiến lược như vậy và một quyết định thực sự sử dụng vũ khí hạt nhân. Bản ghi chép mô tả một phân tích rủi ro và cách giải thích chính trị; bản thân nó không bằng chứng cho thấy Washington có ý định sử dụng vũ khí hạt nhân chống lại Trung Quốc hoặc Iran. Tuy nhiên, chủ đề này vẫn có ý nghĩa quan trọng. Các cường quốc càng coi nhau là mối đe dọa hiện hữu, thì tầm quan trọng của truyền thông quân sự, quản lý khủng hoảng và các lần ranh đỏ

rõ ràng càng lớn.

Từ Trung Quốc đến Iran

Hơn nữa, cuộc trò chuyện đặt cuộc đối đầu với Trung Quốc vào bối cảnh rộng lớn hơn của cuộc chiến ở Tây Á. Theo Noh, sự can thiệp lú của Mỹ vào cuộc xung đột với Iran đã dẫn đến tình trạng Washington phải triển khai các nguồn lực quân sự trên nhiều mặt trận cùng một lúc. Điều này tạo áp lực lên kho dự trữ đạn dược và năng lực hậu cần. Eo biển Hormuz cũng đóng một vai trò quan trọng trong việc này. Đáng kể lượng thương mại dầu mỏ toàn cầu đi qua eo biển chiến lược này. Bất kỳ sự gián đoạn nghiêm trọng nào cũng có thể ngay lập tức gây ra hậu quả đối với giá năng lượng, chi phí vận chuyển và nền kinh tế toàn cầu.

Bản ghi chép cũng chỉ ra Biển Đỏ và Bab el-Mandeb. Cùng với nhau, các tuyến đường thủy này tạo thành các kết nối quan trọng giữa các khu vực sản xuất năng lượng của Tây Á, Ấn Độ Dương và thị trường Châu Âu. Khi nhiều điểm nghẽn chiến lược bị đe dọa cùng một lúc, một rủi ro sẽ phát sinh vượt xa các cuộc xung đột ban đầu.

Một thế giới đầy mâu thuẫn

Cuối cùng, toàn bộ cuộc trò chuyện xoay quanh một nghịch lý cơ bản. Hoa Kỳ muốn hạn chế Trung Quốc về mặt chiến lược, nhưng đồng thời lại cần Trung Quốc. Họ muốn giảm sự phụ thuộc công nghiệp của mình, nhưng không thể nhanh chóng thay thế các chuỗi sản xuất của Trung Quốc. Họ muốn duy trì vị thế dẫn đầu về công nghệ, nhưng lại phải đối mặt với một ngành công nghiệp Trung Quốc đang tiến bộ nhanh chóng trong nhiều lĩnh vực khác nhau.

Ngành công nghệ AI cũng minh họa cho nghịch lý này. Washington đang cố gắng bảo vệ công nghệ tiên tiến và hạn chế quyền tiếp cận của Trung Quốc, trong khi các công

ty Trung Quốc đồng thời phát triển các mô hình tốt hơn của riêng họ. Do đó, thách thức của Mỹ lớn hơn nhiều ngoài câu hỏi đơn thuần ai là người xây dựng mô hình AI tốt nhất. Câu hỏi thực sự là liệu Hoa Kỳ có thể xây dựng lại cơ sở công nghiệp của mình mà không làm gián đoạn đột ngột sự liên kết kinh tế toàn cầu đã định hình nền kinh tế của chính họ trong nhiều thập kỷ hay không.

Không có giải pháp thực sự, chỉ là sự hoãn binh

Theo Noh, hội nghị thượng đỉnh giữa Trump và Tập do đó chủ yếu mua thời gian. Các vấn đề lớn — thương mại, đất hiếm, công nghệ, Đài Loan và cạnh tranh chiến lược — vẫn chưa biến mất. Một thỏa thuận thương mại tạm thời hoặc sự trì hoãn một số biện pháp nhất định thay đổi rất ít về mối quan hệ cấu trúc giữa hai quốc gia. Nền kinh tế Mỹ và Trung Quốc vẫn tiếp tục kết nối với nhau, trong khi lợi ích chiến lược của họ dường như ngày càng tách rời.

Điều đó làm cho mối quan hệ trở nên cực kỳ dễ bị tổn thương. Cả hai quốc gia đều có lợi ích từ sự ổn định kinh tế, nhưng đồng thời lại chuẩn bị cho một cuộc đấu tranh quyền lực kéo dài. Do đó, câu hỏi không chỉ là ai cuối cùng sẽ giành quyền lãnh đạo công nghệ. Câu hỏi quan trọng hơn nhiều là liệu Washington và Bắc Kinh có thành công trong việc giữ cuộc cạnh tranh của họ trong giới hạn có thể quản lý được hay không. Bởi vì chừng nào Hoa Kỳ còn coi Trung Quốc là mối đe dọa chính và Trung Quốc vẫn không thể thiếu đối với ngành công nghiệp Mỹ, thì mọi nỗ lực đối đầu sẽ bị giới hạn bởi chính thực tế kinh tế đó.

Trung Quốc không thể đơn giản bị cắt đứt khỏi nền kinh tế thế giới mà không ảnh hưởng đến nền kinh tế Mỹ. Và chính xác ở đó nằm nghịch lý mà hội nghị thượng đỉnh Trump - Tập làm phơi bày: Washington muốn kìm hãm Trung Quốc, nhưng đồng thời cũng không thể đủ khả năng chi trả cho một thế giới không có Trung Quốc trong thời gian này.

Do đó, tương lai của mối quan hệ Mỹ - Trung sẽ không chỉ được quyết định bởi các bài phát biểu của tổng thống hay các bữa tối ngoại giao. Nó sẽ được quyết định bởi các nhà máy, chip, năng lượng, đất hiếm, hệ thống AI, các tuyến đường thương mại và năng lực công nghiệp. Cuộc đấu tranh quyền lực công nghệ về cơ bản là một cuộc chiến giành cơ sở hạ tầng kinh tế của thế kỷ 21. Và trong đó, Trung Quốc nắm giữ những quân bài mà Washington không thể phớt lờ.

<https://youtu.be/Vm1AKE6k2jY>